

אוסף סיפורים שלב
מתוך "ליקוטי שמואל"
מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ
Eisikovits1@gmail.com

בזעת אפיך תאכל לחם" (ג, יט) (ליקוטים וסיפורים נפלאים – בראשית)

ר' יהודי פלוני, עבד במלאכתו שעות רבות בכל יום, אך, כמו רבים אחרים, לא הצליח להתעשר. היתה לו מכך עגמת נפש גדולה. קם ועשה מעשה. הוא נכנס לחדרו של אחד מגדולי הרבנים החסידיים, כך מספרים. היהודי היקר דנן עמד על יד השולחן בחדר הרבי כשפניו עגומות מצער, פתח ואמר: "נסיתי פה, הלכתי לעבוד כאן ושם, ואף על פי כן ההצלחה לא מאירה לי פנים – רבי, א עצה! איך וויל א עצה, רצוני בעצה" עיניו נצצו מדמעות. הרבי לא הביט בו הרהר מספר דקות. הגביה את עיניו ואמר: "אני יודע על מצבך, כבר חשבתי עליך כמה פעמים, ועתה אם תשמע לעצתי, עשה כך – ביום חמישי מתקיים 'יום השוק' בעיירה הסמוכה, לך לשם – וד' יהיה בעזרך. הרבי שתק שניה קצרה הוסיף וסיים: "כשתשוב תספר לי מה היה שם". היהודי קד קידה ויצא את בית הרב.

כשפסע בשביל היוצא מהבית הרהר לעצמו, מי יודע מה הרבי ראה בעיניו הרחוקות, אולי צפה באליהו הנביא שיעמוד בשוק כאחד הירקנים והוא זה שיושיע אותי עם כמה מטבעות זהב וכו', אולי מופת אחר, מי יודע מה רצונו של הרבי. באותו ליל חמישי לפני הנסיעה לשוק הוא לא ישן כל הלילה מהתרגשות. ובבוקר השכם יצא לדרך, אפילו לא לקח עמו אוכל. השמחה השכיחה ממנו את הכל.

הוא הגיע לרחבת השוק בשעה תשע בבוקר. התיישב על אחד האבנים בפתח השוק לנוח מעמל הדרך, ולאחר דקות ספורות מיהר לעמוד על רגליו והחל להסתובב בסמטאות השוק הלך ושוב. חצי שעה, שעה, שעתיים. כשעברו שעתיים מעלה, השמש כבר יקדה לו על ראשו ופיו החל להתייבש. אפילו שתיה לא היתה לו. עד הצהריים לא התחדש לו שום רמז בכוונתו של הרבי. בשעת חצות הוא התעייף והחל לצעוד בקוצר רוח. ר' יענק'ל פסע מסמטה לסמטה ומדוכן לדוכן ולא ראה משהו מיוחד שתהי' לו אפשרות לתלות בו תקוה כל שהיא, "הרבי משטה בי" החלו המחשבות מנקרות לו במוחו, גם הרעב צבט במעיו והראש אמר "ר' יענק'ל עד מתי תסתובב כאן בחוסר מעש". לאחר מחשבה קצרה אמר לעצמו "כיון שהרבי אמר לי ללכת לשוק ולא שאלתי אותו כמה זמן להיות בשוק, אולי כדאי לי להמתין עוד קצת." הוא התאמץ ונשאר עוד כשעה וחצי, שעתיים. אך לא גילה את הסוד ולא ידע מה הרבי רוצה ממנו. ואז הרעב והתשישות נהפכו אצלו לכעס. הוא תפס את רגליו ועזב את המקום בכאב לב.

ר' יענק'ל א'ערליכער איד עלה על עגלה שיצאה ראשונה מהעיר ושקע בתוך עצמו מאוכזב ומדוכך – "אני עוד אצעק בבית של הרבי, מה הוא שלח אותי לכאן, מה הרבי רוצה מיהודי ביש מזל כמותי, אני לא אוותר". יהודי רחב ממדים שישב בעגלה במושב הסמוך למקומו נרדם ושמט את ראשו על כתפו, ר' יענק'ל נבהל והתעורר ממחשבותיו הכעוסות. אדהכי והכי הנסיעה הגיעה אל קיצה. העגלה נעצרה בקצה העיירה. הוא נטל את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו ופסע בזריזות לתפילת מנחה, משם יצא מהר אל בית הרבי שהיה סמוך לבית הכנסת. "או הו, שלום עליכם" הושיט לו הרבי ידו לשלום "בבקשה הכנס נא, בא עמנו". רגליו נשרכו אחרי הרבי בנדנדוד של כעס עצור. הוא התיישב ליד השולחן בלי לבקש רשות. הרבנית הגישה כוס תה, הם לגמו יחד בשתיקה כמה לגימות, רוחו שבה אליו, ואז הרבי שאל: "נו מה בפיכם מיין טייערע ר' יענק'ל". "הייתי היום בשוק של העיירה". "אה, מיהרתם, כבר נסעתם, סימן שאתם - - לתומי חשבתי שתסעו רק עוד

שבוע שבועיים". "מה זה משנה, העיקר שכבר נסעתי. אבל באמת אבקש מחילה, ימחל לי הרבי, - הסתובבתי בשוק רעב וצמא, לא ראיתי ולא שמעתי מאומה מלבד רוכלים יהודים ובעיקר גויים רעים וטובים, פירות וירקות, אוכל סחורות, גניבות לרוב, הרבה צעקות ומריבות וכו', וכי הרבי לגלג עלי", "לא ראית שם כלום", "מאומה". "הלכת בשוק כולו, לפניו ומצדדיו ולא ראית משהו יוצא דופן". "מה יש לראות בשוק, למה הרבי זורה לי מלח על הפצעים בשאלות, ראיתי רק סוסים וחמורים ובני אדם שחלקם מתנהגים כחמורים". "אל נא תכעס. שום דבר שלא היית רגיל אליו, לא ראית".

ר' יענק'ל לגם מהתה כמה לגימות נוספות, הרבי הגיש לו מצלחת המזונות ואז לפתע נזכר ואמר: "דבר אחד מעניין ראיתי, אפילו התפלאתי". "מה, מה", "הנה אספר: הסוחרים, בעיקר סוחר תבואה, באו לשוק עם עגלות רתומות לסוסים. הם קשרו אותם בצדי הדרכים מהברזל התפוס בפייהם אל העצים שבצדי השביל. כל סוס לעץ אחר. וכיון שביום כזה אין להם זמן לחשוב על הסוס, והסוס הרי זקוק לאוכל, הם עשו דבר פשוט. מתחת לראשו של כל סוס הניחו כעין תיק גדול מבוד, בו הניחו תבואה לרוב ועזבו את הסוס לנפשו, שיאכל וישבע, יאכל ושוב יאכל כל היום עד הערב. ר' יענק'ל ראה שהרבי מתעניין בסיפור, אז הוא המשיך לספר את כל פרטי הפרטים, עם כל הגישמאק: "והנה, מיד בתחילת היום, הסוסים ראו מצדדיהם דברים המושכים את העין – ירקות השוק מכל המינים, אבטיחים ושאר ירקות, ריח אוכל עלה באפם והם ניסו לנתק את עצמם לעבר הירקות, הם משכו בכח במטרה לסובב את הראש לעבר הדוכנים, אך כיון שהיו קשורים לא הצליחו ואדרבה, רק פצעו את עצמם בכל משיכה ומשיכה, במשך שעה ארוכה עשו כך עד שדם החל זב מהם".

"אם הרבי רוצה אמשיך לספר עוד". "ספר נא, זה מה שרציתי לשמוע" "משלא עלה בידם התיישבו הסוסים במקומם בשמש הלוהטת. כשנרגעו ממלחמתם האבודה, ראשם, של הבהמות נשמת באופן טבעי קדימה – נדחף פנימה לתיק האוכל. הם מצאו אוכל שהיה מוכן להם, קש ותבן (אוכל פשוט) אבל בשפע, ואז החלו לאכול ולשובע. לאחר שסיימו נעמדו, שוב ניסו לתלוש את עצמם, נפצעו, וחוזר חלילה – התיישבו ואכלו תבן וקש".

שתק הרבי ושתק החסיד, הסתכלו זה מול זה ואז הבחין החסיד בדמעה שנצנצה בעינו הרחימאיות של הרבי. פתח הרבי ואמר: אה, ר' יעקב יקירנו, הנה ראית הכל! את הכל! – אנו ובנינו ובני בנינו יהיה מי שיהיה, קשורים אנו. – הקדוש ברוך הוא הוא ורק הוא, זן ומפרנס. למה לטרוח לחינם יותר מהצורך למה למשוך, לסבול, לכאוב ולהיפצע, הכל מוכן מראש למשך כל היום בתיק המלא – שבסוף מגיעים אליו בעל כורחנו. הנה לנו מוסר השכל.

'בצלם א-לוקים...' [מתוך הספר 'טיב המעשיות']

סיפר מגיד המישרים הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על דרשה אחת שדרש בשביל אדם אחד בלבד... אבל תוצאת אותה דרשה הייתה שוות פי כמה מבית-כנסת מלא מפה לפה! וכה דבר המעשה:

בעיר הגדולה באר שבע, מרכז הדרום, שימש ברבנות עשרות בשנים הגאון הצדיק המפורסם רבי ברוך טולדנו זצ"ל. לאחר ששימש בקודש ברבנות בארץ מרוקו והעמיד שם

דת על תילה, 'ארי עלה מבבל' לארץ הקודש וכאן הוכתר בנזר רבנות העיר באר שבע. בהיות העיר באר שבע עיר גדולה לא-לוקים ומרכז הדרום כולו [כפי שהיא נקראת 'בירת הדרום'], היתה מצודתו פרושה גם על כל העיירות סביב. בלהב אש קדשו היה מכתת רגליו ממקום למקום בהרבעת תורה לעם להרבות כבוד שמים, ולתקן בכל מקום את הצריך תיקון, להגדיל תורה ולהאדירה .

באחד ממסעותיו הגיע למושב לא רחוק מבאר שבע, שרוב תושביה לא היו דתיים. נודע לו שחסר שם 'מקווה טהרה'. כדרכו ניגש מיד לפעולה, והחל לדבר על כך עם ועד היישוב ופרנסיו שמן ההכרח להקים מקווה כשר בתוככי היישוב. !כאשר באותם זמנים - שלא כבימינו - לרוב תושבי הקיבוצים והמושבים לא היה רכב צמוד, וכל טבילת מקווה היתה כרוכה בנסיעה קשה ובטלטול באוטובוסים לבאר שבע .

וועד המושב ומנהיגיו הסכימו עקרונית עם הרעיון שיוקם מקווה טהרה במושב. אולם הבעיה העיקרית שניצבה בפני הרב הייתה המימון הרב הנצרך לבניית מקווה, שעלותו מגיעה לכמה עשרות אלפים טבין ותקילין. לא היו בידו שום מקורות להוצאת ענק כזו. רוב התושבים במושב לא היו חרדים לדבר ה', ולא הבינו כלל את גודל נחיצות העניין . לפיכך החליט הרב לערוך עצרת רבתי בבית הכנסת הגדול של המושב, בה יוסבר ויובהר בפרוטרוט גודל חשיבות ענין הטהרה, והמצווה הגדולה שבהקמת מקווה ביישוב ; ובתום העצרת לערוך 'מגבית ענק', כדי שכל תושב ייקח חלק נכבד בהוצאות בנין המקווה . להצלחת העצרת, חשב הרב, שמהראוי להזמין גם דרשן אשכנזי, הואיל וישנם באותו יישוב גם תושבים רבים אשכנזים והדבר יביא להשתתפות רחבה של הציבור מכל העדות, שכן הוא עצמו נמנה על עדות המזרח ויתאים נאומו עבור התושבים הספרדים, ועבור הציבור האשכנזי חיפש מגיד מישרים עם מוניטין, שישכיל לעורר את הציבור כראוי וכהוגן. הוא בא בדברים עם הגאון רבי יענקלה גלינסקי , שבאותם זמנים היה כוחו במוותניו, והיה נוסע ממקום למקום לעורר את ישראל בדרשותיו המלהיבות, שכבר יצא שמן לתהילה . ההכנות נכנסו אכן להילוך גבוה. מודעות ענק וכרזות זעקו בכל חוצות המושב, והזמינו את כל התושבים, אנשים ונשים ללא יוצא מן הכלל, להשתתף בעצרת רבתי לטהרתם של ישראל, ולייסוד מקווה טהרה חדיש ומהודר במושב בהשתתפות הרב הצדיק רבי ברוך טולדנו, רבה הראשי של באר שבע, שיסביר ויבאר בפני העם בפיו מפי המרגליות את גודל ערך הטהרה! ולאחריו 'אורח הכבוד' מהעדה האשכנזית, המגיד המפורסם רבי יענקלה גלינסקי . ברם, בהגיע היום המיוחל, נדהם הרב לראות בבית הכנסת הגדול של המושב רק אדם אחד בלבד! שהגיע עם אשתו לעצרת הענקית... שאר התושבים כולם נשארו אדישים בקרירות מופגנת. הם כבר הבינו מבין השיטין שלאחר העצרת תיערך מגבית רבתי, ותרמו ברגליהם ...

באותן שנים הייתה שנאת הדת משתוללת במלוא עוזה. רוב הציבור בעם נהה אחר התקשורת השמאלנית, ומכל דבר שריח יהדות נודף ממנו היו מתרחקים, והנושא של 'מקווה טהרה' עם דרשות של רבנים לא עניין אותם במיוחד ... האכזבה הייתה קשה. הרב טולדנו ניצב על מקומו במזרח בית הכנסת יחד עם הרב גלינסקי בהמתנה ובציפייה דרוכה, אולי בכל זאת יכנסו כמה אנשים נוספים... אך תוחלתם נכזבה, הם הבינו שאין כאן מה להמתין יותר. ר' יענקלה טען בפני הרב, שעצם ההמתנה הארוכה כל כך, כאן בבית המדרש,

יש בה זלזול בכבודה של תורה, ומן הראוי להסתלק מן המקום כמה שיותר מהר, ולמנוע את כל הביזיון הזה! אבל הרב הצדיק רוח אחרת הייתה עמו. הוא מעולם לא נסוג בעבודת קדשו, לא חת מפני איש, ועשה עבודת משמרתו בחירוף נפש תמיד. הוא טען בתוקף שאין לבטל את המעמד, "הרי אף בשביל איש ישראל אחד מחללים את השבת! אילו היו צריכים כאן חלילה להזמין 'אמבולנס' באמצע השבת בשביל יהודי אחד, בוודאי היינו מזמינים אותו מיד בדחיפות שיבוא על אתר מבאר שבע! מדוע, אם כן, לא נקיים את העצרת בשביל יהודי אחד? לעולם לא נוכל לדעת ולשער את כוחותיו הפנימיים וערכו של איש ישראל אחד!", טען הרב בלהט.

רבי יענקלה נענה לפסיקו של הרב. הוא נשאר אפוא במקום, עלה אל דוכן הנואמים כפקודת הרב, והחל בדרשה חוצבת להבות! אמיתות דברי הרב ועקשנותו הציתו בקרבו אש קודש, והוא נשא דרשה מופלאה מלאה ומתובלת בדברי התעוררות רבים ברגשות קודש, כאילו היה עומד ומדבר בפני חמשת אלפים איש! בתום נאומו הנפלא כבר לא היה צורך בדרשה נוספת של הרב טולדנו, מאחר ולא היה נוכח אף אדם מאחינו הספרדים; האיש היחיד שנוכח באולם היה אשכנזי, והוא כבר קיבל את הדרשה שלו... בטרם פנו לדרכם ניגש האיש אל הרבנים בברכת יישר כח, וביקש אם אפשר להמתין מעט, כי אשתו נמצאת כאן בעזרת הנשים והוא רוצה שאף היא תקבל את ברכת הרבנים. הוא הלך לקרוא לה. בדרך הם התעכבו מעט בשיחה ביניהם, ולאחר זמן־מה ניגשו אל הרב טולדנו והציגו את עצמם: "אנו זוג ניצולי שואה, ומתוגמלים מדי חודש בסכום גבוה ונאה מכספי השילומים". [כידוע באותן שנים שילמה ממשלת גרמניה הון תועפות לניצולי המחנות]. "ברוך ה' מצאנו כאן במושב את מנוחתנו, ואנו מתפרנסים יפה ויכולים להסתדר אף ללא אותם שילומים. למיטב הבנתנו בנית המקווה כאן מתעכבת מחוסר אמצעים. רוצים אנו אם כן לתרום עבור בניית מקווה זה את כל כספי השילומים הללו, ובזה תהיה נקמה חזקה לאותו צורר מרושע, שרצה להשמיד את עם ישראל ותורתו!"

עמדו הרבנים וערכו חשבון של הוצאות הבניין, ונמצאה תרומתם של אותו זוג מכסה שני שליש מסך כל ההוצאות, עד מהרה נרתמו כמה נדיבים ידועים בעם לגיוס השליש השלישי, ובתוך תקופה קצרה הוקם באותו מושב מקווה מפואר ומהודר, אשר משמש עד היום את תושבי המושב לטהרתם של ישראל!

בראשית ברא אלוקים" - בשביל התורה שנקראת 'ראשית' - (האמנתי ואדברה)

סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

קבוצת בני תורה המתגוררים ביישוב קטן במרכז הארץ, עלו ובאו לביתו של רבי חיים קנייבסקי שליט"א, וסיפרו על המצוקה התורנית השוררת ביישובם, המתבטאת בעיקר בהיעדר תלמוד תורה. בקרב תושבי המקום חל תהליך מרגש של התקרבות ליהדות וחזרה בתשובה שלימה, והם מעוניינים לחנך ולגדל ילדיהם במוסד תורני המושתת על דרך ישראל סבא. התושבים סיפרו על ניסיונות חוזרים ונשנים שנעשו ע"מ לשכנע גורמים בעירייה שיתמכו בפתיחת תלמוד תורה, אך כל הניסיונות לא עלו יפה. העירייה טענה שאין לה מגרש פנוי, ואף לא אמצעים כספיים לבניית מבנה. העירייה דחתה את כל ההצעות שהועלו בפניה, וכעת הדרך היחידה העומדת בפניהם כדי לפתוח את החיידר היא,

באמצעות הבאת קראוון באישון ליל, ו'הנחתתו' באחד המגרשים, כאשר למחרת בבוקר יובאו לשם גם הילדים הקטנים, שיתחילו מיד בלימודיהם. 'החשש שלנו הוא שכאשר העירייה תבחין במעשה, היא תשגר מנוף שיסלק את הקראוון, ואף תקנוס אותנו בקנסות כבדים בגין מעשה זה' אמרו חברי הישוב, ושאלו את הגר"ח האם לנהוג בדרך זו אם לאו. 'האם עומדת בפניכם אפשרות אחרת?' שאל הגר"ח, משהשיבו בשלילה, ואמרו שכל הניסיונות בהם נקטו לא צלחו, השיב להם הרב כי הם יכולים להביא את הקראוון'. ומה עם העירייה?' - הקשו האנשים, - 'אף אחד לא יוכל לכם' - השיב הרב, וציטט בפני האורחים את דברי הגמ (ב"ב כ"א). 'ברם זכור אותו האיש לטוב, ויהושע בן גמלא שמו, שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל, עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה, ובכל עיר ועיר'. אם כך תיקן רבי יהושע בן גמלא, מי יכול לקבוע ולתקן אחרת?!' - אמר הגר"ח בפסקנות.

אנשי היישוב יצאו מבית הרב מאוששים, והתחזקו בליבם בכך שאין חיים אלא תורה, וכל הנעשה בעולם - פועל אך ורק מכוח התורה. בלילה שלאחר מכן הזמינו את הקראוון, וזה 'הוצנח' לפנות בוקר במגרש העירוני. והי בבוקר, דיווחו גורמי העירייה על הנעשה, ואכן כפי שצפו הפעילים התורניים, כן היה. בעוד התלמידים לומדים בקראוון, הגיעו פקחי העירייה וציוו על המלמדים ותלמידיהם לצאת מהמקום, כאשר במקביל הובא מנוף גדול, שעשה את ההכנות האחרונות לעקירתו של הקראוון מהמגרש. אנשי הת"ת מביטים בעיניים כלות כיצד המנוף מתחיל בפעולתו ובהרמת זרועו. גם ברגעים אלה התחזקו בכל כוחם באמונה ובביטחון בא-לוקים חיים, שברא את עולמו אך ורק למען התורה. מה שהתרחש בדקות הקרובות, היה בבחינת הלא-יאומן:

זרועו הכבדה של המנוף קרסה תחתיה, ונשברה בקול רעש גדול. אנשי צוות ההפעלה של המנוף היו המומים. מעולם לא קרה להם כדבר הזה! המנוף נמצא תמיד בתחזוקה מלאה, ונבדק גם לפני הפעולה הנוכחית. לא הייתה כל סיבה טבעית להתרחשות התקלה המוזרה. למרות המאורע, לא התייאשה העירייה מניסיונותיה להפסיק את הלימודים, ובתוך מחצית השעה הובא למקום מנוף נוסף, גדול מקודמו, כדי לעקור את הקראוון ממקומו. והנה, המנוף מרים את זרועו, ו... נשבר אף הוא! כל האנשים שהיו במקום נתקפו בפיק-ברכיים. הם חשו כי מדובר באירוע על-טבעי. כאשר התקשר צוות המנוף אל הממונים עליו בעירייה והודיע על המתרחש, הורו לו אלה לעזוב מיד את השטח... גם בעירייה הבינו כי אסור להם להתערב יותר בעניין, והותירו את הקראוון על מקומו. בתוך זמן קצר הגיע שליח מהעירייה ובידו ההיתר הרשמי להפעלתו של ה'תלמוד תורה'...

גמדים של חסד (הרב יעקב לוי שליט"א)

שלושה חודשים טרופים ורוויי סיוטים, עברו על חנה יוגב אם צעירה לשני תינוקות ארנון, כרעם ביום בהיר. הכל יכול היה להיות כל כך יפה ומאושר, עם המון שמחת-קטנים, עמוסה בחובות וחסרת אונים. המכה הזו נחתה עליה ועל בעלה הצעיר חיים, אבל האסון שארנון יוגב הנחית ברשלנותו על משפחת הרב רחמים שימשונוב, ואחר כך העונש הקשה שקיבל הוא בעצמו, הפכו את חייה של חנה למסע מייסר של התמודדות כלכלית מפרכת, עם המון בדידות מעיקה ודמעות לחות ובלתי פוסקות באישון לילה.

ארנון יוגב נהג המונית, היה עבריין תנועה מועד. ארנון סבל מאי - שקט ורגלו קלה על הגאז. תמיד היה נדמה לו שאם ימהר וייחפז ירוויח יותר, ויצליח להקדים את חבריו הנהגים ללקוח הבא. ייאמר מיד, חנה הצעירה שבאה מבית טוב ושומר שבת, לא חיבבה בלשון המעטה את החיפזון של בעלה על הכביש, והתריעה בו פעם אחר פעם. "אני מתחננת לפניך תשים מעצור למהירות, לאן אתה ממהר, הנהיגה הפרועה הזו עלולה לגרום אסון וכבר היו כמה וכמה גיבורים שכמותך..."

השעה היתה שתיים וחצי בצהריים, כאשר ראובן שימשונוב תלמיד כיתה ה' סיים את לימודו בתלמוד תורה "שושנים לדוד". הוא ארז את ספריו בתיקו, סגר את הרוכסן ופנה לעבר שער היציאה, תוך כדי זמזום שיר קודש שלמד זה עתה מפיו הרב צביקי שולמן מנצח מקהלת הילדים של הת"ת. ראובן, הבן יקיר והבכור של הרב שימשונוב, היה ילד מקסים במידותיו ובעל קול ערב במיוחד, שנהג ללמוד דף גמרא עם אביו מדי ערב. הרב שימשונוב הועידו לגדולות עקב חריפותו ויכולת הניתוח המרשימה שלו.

ראובן הקטן ירד אל הכביש כדי לחצותו מבלי לעלות בדעתו שאדון ארנון יוגב נהג המונית הפרוע שועט בכביש העירוני במהירות 120 קמ"ש ולא ברור לאן. התאונה היתה בלתי נמנעת. הפאניקה שליפפה את יוגב דחפה אותו להימלט מן המקום, שעה אחר כך שמע כי "תלמיד כבן 11 נהרג בתאונת "פגע וברח" ליד בית ספרו, והמשטרה מחפשת את עקבותיו של הנהג הנמלט, כפי הנראה נהג מונית".

ארנון יוגב עצר את מוניתו בצידי הדרך, פתח את הדלת ושעט אל השדה כולו מבוהל, נסער, בוכה, מכה את ראשו בידי וצורח "מה עשיתי? מה עשיתי? אוי ריבוננו של עולם! חרב עלי עולמי... הצילו !!!".

ההתעשתות הזו היתה לדאבון הלב מאוחרת מדי, מאוחרת מאד. 24 שעות אחר כך הוא כבר הסגיר את עצמו לידי המשטרה, נחקר, נשלח למעצר בית, וחודש מאוחר יותר ניצב לפני השופט, שם קרא התובע במשך שעה ארוכה עלילות מעלילות שונות של הנהג יוגב, ששורטט והוצג כעבריין כבישים מועד. בסופו של יום התברר כי הלה פשוט רוצח, אומנם בשוגג, אבל רוצח. השופט היה נחרץ ותיקיף. "הנ"ל הוזהר עשרות פעמים, קיבל הרבה דו"חות, עשה כמה תאונות קטנות, נתפש על 10 שנים, אני גוזר עליו שנתיים מאסר מהירות גבוהה... מעבר לשלילת רשיונו ל-בפועל". חנה יוגב התמוטטה למראה בעלה המובל אבל וחפוי ראש לריצוי מעצרו. אחיותיה אוששו אותה וסייעו לה בצעדיה הראשונים עם הבדידות, וההלם הנורא.

עד כאן הפרטים הטכניים, אך כאן המקום לאזכר שהאב השכול הרב רחמים שימשונוב היה מסדר הקידושין של בני הזוג יוגב, ויתירה על כך הוא אף התכבד להיות הסנדק של שמואל, בנם הבכור של היוגבים. חנה הסתגרה בביתה חוששת להלך ברחוב עקב הביזיון והבושה מהאסון שנגרם למשפחה היקרה והחשובה שהיא כה אוהבת ומכבדת. רגליה לא נשאו אותה לנחמם בימי אבלם, היא אף לא העיזה להתקשר, או לשלוח מכתב. היא חשה מבוכה איומה וחרדה מפני תגובות המשפחה האומללה, שפרי הביכורים שלה נקטף באשמת בעלה התזזיתי. אוי, כמה נורא.

אחרי שלושה חודשים הצ'קים החלו לחזור. נושים דפקו בדלת. המשכנתא אף היא לא כובדה. בעל המכולת ויקטור שאולי בפנים נפולות, הודיע לחנה שהוא לא נותן מצרכי מזון, עד שיכוסה כל החוב. "תביני אותי" השפילי את עיניו. חברת החשמל איימה בניתוק חשמל, פעם, פעמיים, ובפעם השלישית נותק זרם החשמל. חנה הטלפון. חברת יבוא המכוניות הדליקה נרות כדי להאיר הבית. אחר כך נותק גם קו - עיקלה את המונית של בעלה. המכות רדפו זו את זו, עד לאותו בוקר שחנה הפכה את כל הבית כדי למצוא כמה שקלים לקנות חלב ולחם. היא לא מצאה, ונפלה על הספה פושרת ידיה וזועקת בשקט, מעלבון ועצבון עמוקים יותר ממצולות כל האוקינוסים ביחד. "למה זה מגיע לי, אבא שבשמים? רחם עלי."!!!

דפיקה בדלת. בפתח שליח ובידו ארגז עמוס לעייפה במוצרי מזון יבשים ושקית ניילון גדושה בחלב ולחם ומטרנה. מאחוריו השתרך שליח נוסף ובידו שקיות טיטולים ומעטפה. "זה שלחו לך" אמר ונעלם, עוד לפני שהספיקה לשאול מי שלחם...

3,000 ₪ סכום עתק. חנה שילמה את חוב החשמל, והפקידה מקדמה בידיו של שאולי בעל המכולת. גברת יוגב את לא חייבת לי לפרוטה. אמש הגיע לכאן יהודי שאני לא מכיר ושילם את כל חובך בכרטיס אשראי. "חנה הייתה המומה. עם יתרת הכסף שילמה את החוב ל"בזק". יומיים אחר כך טלפון מפקידת הבנק ציפי מורן "חנה יוגב שלום, לפני דקה עזב את הבנק יהודי שאינני מכירה וכיסה את כל המינוס בחשבונך כולל ההחזר של שתי המשכנתאות... אני מקווה ששימחתי אותך". "בהחלט" השיבה חנה במבוכה.

ארנון בבית סוהר. פעמיים בשבוע ביקורים. הקטנטנים מתגעגעים ומשוועים לאבא... ארנון שואל "איך את מסתדרת חנה?". "אתה לא תאמין, יש איזה גמד קטן או גדול אינני יודעת, הוא פשוט דואג כל הזמן שלא אחסר דבר. נותן לי חשבון פתוח במכולת, משלם חשבונות חשמל, משלם "בזק", "שולח זרי פרחים בשבת, שקיות של ממתקים לילדים, כיסה את המינוס בבנק כולל המשכנתאות שחזרו. זה ממש גמד מדהים... אינני יודעת."

ארנון פער פיו בתדהמה, וכשהתעשת שאל "האם ביקרת את משפחת שימשונוב מאז התאונה?" שאל אסיר מס' 6060714. "אני מתביישת, אני לא מסוגלת להסתכל להם בפנים..."

לחש ארנון "אני מבטיח לך, והבטחתי גם לבורא - גם אני הרוס מבושה. איזה אסון נורא גרמנו להם..." עולם שאני יורד מההגה ובעזרת ה', כמו שרצית תמיד, נכניס לביתנו את השבת והקידוש... חכי לי, תוך פחות משנה אשתחרר... אבל אין לי מושג מאיפה אמצא את הכוח ללכת ברחוב ולהיפגש במקרה עם הרב או הרבנית שימשונוב..."

מיד עם שחרורו של הארנון מהכלא, ניסו היוגבים להתחקות אחרי הגמד שדאג במסירות לכל מחסורה של הרעייה האומללה. אך לשווא, אפילו שביבים של רמז או אות לא הגיע לאוזניהם. אגב, ביום השחרור מהכלא מצא ארנון בתיבת הדואר מעטפה ובה תלוש קנייה של בגדים ע"ס 800 ₪ ובו פתק קטן "אנו מברכים אותך על צאתך מן הכלא, ומייחלים שתפתח דף חדש ומוצלח בחיים. קנה לך בגדים חדשים לקראת הכניסה לחיים החדשים. מזל וברכה."

רק אחרי חודשיים מאז השחרור, אזרו ארנון וחנה יוגב את האומץ לבוא ולהתנצל בפני משפחת שימשונוב. הזוג שימשונוב קיבל במאור פנים את היוגבים, הגישו קפה ועוגות, והקפידו לשוחח על כל נושא שבעולם, רק לא לאזכר את האסון. "אני נורא מתנצל, ומבקש את סליחתכם, זה מעשה פשע ממש איך שנהגתי, אינני יודע איך לנחם, אינני יודע איך לתקן את העוול, אנא מחלו לי". "מחלנו ארנון, מחלנו, הרגישו נוח. הכל רצון ה', בראש השנה וביום כיפור אומרים מי ימות ומי יחיה, מי בחרב מי בחנק... גזירת המוות לא בידינו, רק צריך להשתדל לא להיכנס לתחום המסוכן שמגלגלים חובה על ידי חייב... אנחנו סולחים מכל הלב" אמרו הרב והרבנית.

15 שנים חלפו מאז אותו ארוע טראגי. לארנון וחנה יוגב נולדו עוד חמישה ילדים, ביתם הפך מזמן לבית חרדי לכל דבר. האושר והשמחה שררו במעונם, ורק חידה קטנה עדיין ליוותה אותם.. מי הוא אותו שדאג למלא את חסרונה של חנה בימים הקשים ההם. בוקר אחד נכנסה חנה יוגב למשרד הפנים כדי לדווח על אובדן תעודת זהות, ולבקש חדשה. הפקיד שאל: "אתם משפחת יוגב?". "כן השיבה". אתם גרתם בעבר ברחוב הדף היומי בשכונת "ערבי נחל?". "אכן כן, אישרה חנה. "אם כן, לפני כ-15 שנים כשהייתי צעיר יחסית, נבחרתי להיות כשליח לעשות עמכם כמה מצוות, אתם בוודאי יודעים מי היה המשלח... הרב שימשונוב כמובן". "הרב שימשונוב???" השתאתה חנה. "כן, כן" השיב הפקיד "אנשים נפלאים".

בשעת לילה ולאחר תאום טלפוני, הגיעו ארנון וחנה לבית משפחת שימשונוב כדי להבין עם זר פרחים - את פשר ההטבה המופלאה באותם ימים קשים. הרבנית שימשונוב: "כן, היינו שבורים ומרוסקים ממותו של ראובן ז"ל. אנחנו בני אדם ולא מלאכים. נודה על האמת, זעמנו וזעפנו עליך ארנון על נהיגתך הפושעת והרשלנית וליבנו ממש בער בקרבנו. במידה מסוימת חשבנו שהכלא הוא מעין נקמה, למרות שליהודי אסור לנקום ולנטור. הרגשנו שקשה לנו לסלוח לך, אבל אחרי שלושה חודשים מישהו דאג ללחוש לאוזננו כי חנה סובלת ממש... ואז בעלי אמר לי, עדנה, זה הזמן להתעלות על עצמינו. אנחנו נטהר את ליבנו, ונעשה עם הזוג האומלל הזה חסד זך ועליון. נדאג לכל מחסורם, גם אם המאמץ הזה יכביד על חיינו. בעלי שכר שליח צעיר וביקשו לשמור בסוד את שם משלחו. אך משמים, אחרי 15 שנים, ההבטחה נמוגה מזיכרונו... שתדעו, הרגשנו באותם ימים קשים, כמי שנישאים על כנפי ההטבה של הקב"ה בכבודו ובעצמו. החסד הזה ממש הבריא אותנו, הרגשנו תחושת אחווה שמים, וזו כלפיכם ורצון עז שתזכו להתחזק ביראת תהיה הכפרה האמיתית הראויה לעילוי נשמה עילאי לנשמתו של ראובן בנו ז"ל. ובאמת עקבנו באושר רב אחרי התעלותכם הרוחנית ומבלי שנקפנו אצבע, ולא עסקנו בשכנוע, אתם ינקתם מן החסד המיוחד הזה, וזכיתם לחסות בצל כנפי השכינה. במידה רבה - שההטבה אומר בעלי - שלכם כלפינו מבחינה רוחנית, היא עצומה וענקית לאין ערוך מן ההטבות הקטנות הגשמיות, ששלחנו - לכם באותם ימים".

הקרן הקטנה (איש לרעהו).

מספר לנו בעל רשת מזון ממרכז הארץ: לפני מספר שנים נכנסה אישה לאחת החנויות, לקנות קצת עופות לכבוד שבת. חתכתי, שקלתי ארזתי ואמרתי לה את המחיר. אבל במקום לשלם היא התחילה להתווכח, שזה יקר מידי וכו'. 'מכיוון שאין לנו "מחירון

מיוחד למתווכחים" אמרתי לה: זה המחיר הקבוע, זה המחיר האחיד לכולם, וזה מה שכולם משלמים. משראתה שאלו הם פני הדברים, החליטה לוותר על חלק מהמאכלים ולהשאיר אותם בחנות – למרות שהדברים כבר נארזו עבורה .

בהמשך התור עמד אברך. לאוזניו הגיעו ה'דין-ודברים', אך מכיוון שלא שמע את הפרטים שאל על מה נסוב הדיון. אמרתי לו דברים כהווייתם: האישה ביקשה לקנות כמה דברים, התווכחה על המחיר, והחליטה להשאיר חלק מהמוצרים בחנות . הסיפור מאוד נגע לליבו, והוא אפילו התרעם: "איך אתם יכולים להתווכח עם בן - אדם שבא לקנות אוכל? עופות זה לא מותרות – זה אוכל!" אמרתי לו – ממשיך בעל רשת המזון – שאם אדם ידפוק אצלי, או אצל שותפי בבית , הוא כמובן יקבל צדקה בשפע. אבל פה זה עסק ולא גמ"ח, אתה לא יכול לעשות איפה - ואיפה בין הלקוחות. אם נקבע את המחירים בהתאם לרמת הוויכוח של הלקוח תיווצר לנו פה אנדרלמוסיה – אתה לא מסכים איתי?! הוא לא הסכים. כלל לא הסכים: "האישה רצתה אוכל. אוכל פשוט. למה מתווכחים אתה?" ניסיתי שוב להסביר לו מכיוון שונה , אבל זה לא נתפס לו בראש. "לא מתווכחים כשאדם רוצה לרכוש אוכל. נקודה."

אם לא היה מתרחש בזמן-זה משהו חריג, יכול היה הוויכוח הזה להימשך שבעה ימים ושבעה לילות רצופים... אבל אז קרה משהו חריג". יודע מה?" הפתיע האברך, "בוא נפתח כרטיס לקוחות שמיועד בדיוק למקרים מעין אלו. בכל פעם שמגיע לקוח שמתווכח על המחיר, וניכרים דברי אמת שזה בגלל שאין לו, תפחיתו לו מהמחיר ותרשמו את זה ב"כרטיס הלקוחות". ככה ניצור מעין "קרן קטנה" ששם יצטברו החובות של אותם עניים. בכל פעם שיצטבר שם חוב של כמה מאות שקלים, תתקשרו אלי וכאשר אגיע לחנות אסגור בלי נדר את החוב".

תכל'ס: ככה הסיפור כבר מתנהל בחנות כמה שנים! בכל פעם שאנו מזהים מקרה של ויכוח שנובע מתוך מצוקת אמת, אנחנו רושמים את הסכום החסר בכרטיס החדש . כך נמנע צער, כך נמנעים ויכוחים מיותרים , וכך זוכים הלקוחות לקבל את שלהם בדרך הכי מכובדת. הם הרי לא מעלים על דעתם שמישהו משלם בשבילם .

אז למה אני מספר לך את כל זה? בגלל ההמשך : בשבוע שעבר נכנס לחנות האברך , אמרתי לו: אתה יודע שיש לך כאן חוב קטן ... הוא שאל "חוב שלי פרטי – או מהכרטיס שפתחנו?" אמרתי לו שהחוב זה בקרן הקטנה, וכבר מדובר בסכום של 1,050 ₪. בתגובה הושיט האברך כרטיס אשראי וביקש לחייב אותו ב-1,500 ₪. כך גם החוב יכוסה, וגם תישאר מקדמה על סך 450 ₪ לקראת החגים והצרכים המרובים . גיהצתי את הכרטיס, הקלדתי את הסכום, ובינתיים יצא האברך החוצה (קורונה , זוכרים?) להמתין לקבלה. אך שוד ושבר ! במקום להקליד 1,500 ₪ הקלדתי 15,000 . אסון ! ניסיתי שוב ושוב לבטל את העסקה, אך ללא הצלחה (אולי זה קשור למערכות חדשות במכשירי כרטיסי האשראי למניעת גניבות, אולי). התכסיתי בזיעה קרה. האברך ממתין בחוץ לקבלה, ואני אנה אני בא ? האצבעות רועדות, אני לא מצליח לבצע את השינוי ... קפצתי החוצה בבהלה חיזור כולי. סיפרתי לו מה קרה וביקשתי: תתקשר דחוף לחברת האשראי. תבקש ביטול! אני לא מצליח ... הייתי המום מהתגובה שלו". לא נורא. שיישאר. זה בסדר". ככה בשלוות-נפש... לא ידעתי מה להגיב. מה זאת אומרת שיישאר? זה 15,000 ₪. הייתי בטוח שהוא לא הבין

את הבעיה. חזרתי והסברתי לו את הפאשלה, אך הוא בשלו. זה בסדר... בעיקר יצאתי מדעתי משלוות הנפש בה הוא התייחס לפנצ'ר". תראה", התחיל האברך להסביר את עצמו. "מאז שפתחנו את הקרן הקטנה הזו אני רואה בחוש כיצד הקב"ה מיטיב אתנו בתחום הכלכלי" – – – נכון – מסיים בעל רשת המזון – בטח הוא עשה לעצמו חשבון מאיפה ואיך וכיצד הוא יגייס את הסכום הענק הזה לטובת העניים. אבל מאיפה הוא גייס את שלוות הנפש הלזו? ! שלוות הנפש לא רק כשזה נוגע לדברים אישיים שלו, אלא שלוות הנפש כשזה מגיע לעזרה לזולת, מאיפה?

להדליק את האור (מאורות הדף היומי, גליון 1117)

עשיתי את דרכי לבית הכנסת, לתפילת שחרית. אפלולית של בוקר מעונן פרוסה היתה מעל העיר, אוחזת בחוזקה בטיפות גשם קלילות. עוד מעט הן ינתקו ממקומן, יצברו תאוצה ויבצעו נאמנה את מלאכתן, כפי שהן עושות מאז התפלל אדם הראשון שירד גשם.

פתחתי את דלת בית הכנסת וחלף אורות הפלורוסנט הבוהקים דרך קבע, קיבל את פני אור חיוור, שהסתנן פנימה דרך החלונות הצרים. ברחבי בית הכנסת היו פזורים, יושבים ועומדים, כחמשה עשר מתפללים. מאן דהוא בהה, כתוהה אם חולם הוא שהוא חולם, או שמא באמת חולם הוא. אחרים עסקו בהורדת הספסלים מן השולחנות אל הרצפה השטופה, והנותרים הביטו בחוסר אונים בתאורה השובתת - מי יודע איזו תקלה התרחשה בארון החשמל - אי אפשר לסמוך על חברת החשמל. שני מתפללים פנו נחרצות אל ארון החשמל הדומם, הסיטו שלטרים לכל כיוון אפשרי, הפעילו את שעון השבת, השביתו אותו. נתנו מבט מבין בחוטיו החבויים. מאומה. אפלולית.

כעבור דקה נפתחה הדלת, ר' פלוני נכנס, הרים את ידו בטבעיות אל מתג החשמל הממוקם ליד דלת הכניסה - ויהי אור! כך, פשוט. בלי הרבה מחשבות, רעיונות, עצות ותחבולות. פשוט ללחוץ על המתג ולהדליק את האור. אחר כך הכל היה מובן. איך לא.

היהודי הראשון שנכנס לבית הכנסת, היה עייף קמעא. הוא התיישב על מקומו והניח את ראשו. הבא אחריו פתח את הדלת, ראה יהודי נח, ובטוב לבו פסע חרישית, לא הדליק את האור, כדי להותיר למתנמנם דקותיים נוספות של נמנום ערב. השלישי שנכנס, ביקר בבית כנסת זה בפעם הראשונה בחייו, וכמובן שלא ההין להדליק אורות ולעשות במקום כטוב בעיניו. מכאן הייתה הדרך קצרה עד להסקת המסקנה המתבקשת, כי קיימת בעיה בתאורה, וכל שנוותר הוא להתאמץ לפתור אותה בדרכים שונות... ההוא שנכנס והדליק את האור בפשטות, אמר לאחר מכן: "לא חשבתי הרבה, כשרואים חושך, פשוט לוחצים על המתג ומדליקים את האור."

שמחת תורה בסיביר

סיפור מאת הזקן שאינו זקן כל-כך

ההקפות בבית המדרש הליובאוויטשי שבברוקלין היו בעיצומן. צעירים, ילדים וזקני החסידים רקדו בהתלהבות, כשהם מושכים אל תוך מעגלי הרוקדים אנשים שבאו כדי לראות את השמחה, אך לאו דווקא להשתתף בה. התלהבותם הסוחפת של החסידים

משכה גם את הללו, שהפכו עתה למשתתפים שמחים בריקוד ההמוני בהרגישם צורך נפשי ליטול חלק בשמחה שהיא שמחתה של התורה.

בין הרוקדים בלט חסיד זקן עם זקן לבן וארוך, פניו חרושות קמטים ועיניו בורקות. פניו העידו על שנות סבל שהיו מאחוריו, שנים שבהן עשה בגלות והתענה במחנות הריכוז של המשטר הסטליניסטי. אולם צעדיו המאוששים, ריקודו הנלהב ועיניו הגדולות היורות זיקים העידו כי "הזקן" עדיין אינו זקן כל כך. כמו חסידים רבים אחרים, סבל גם הוא רבות בבתי הכלא הסובייטיים, אולם לא נתן למאורעות האכזריים למחוק את הארשת החסידית השמחה מעל פניו.

רקדתי על ידו כשידי נוגעת קלות בכתפו. רקדנו במעגל, לקול ניגוני הקפות עליזים שנשמעו מפי מאות פיות. בתום ההקפה הראשונה התיישב הזקן על ספסל ואני ישבתי לידו. ניצלתי את ההזדמנות, כדי להיכנס בשיחה אתו, בתקוה שאשמע ממנו על חייו בשנים שעשה מאחורי מסך הברזל.

"אמור נא לי, רבי אשר" – אמרתי לו, כאשר ראיתי כי הוא שוקע בהרהורים. "אילו זיכרונות מעוררים אצלך ההקפות הללו?"

ר' אשר התנער מהרהוריו ונראה היה שהוא מוכן להשיב על שאלתי. "כן, ידידי" – אמר – "ההקפות הללו אכן מחזירות אותי לאחת התקופות האפלות ביותר של חיי.

"היה זה בשנת 1953, כאשר נשפטתי להישלח למחנה עבודה בסיביר המזרחית. היה זה מקום מבודד "להפליא", מוקף יערות עבותים, בקרבת אומסק, שנקרא "בין הנהרות", מכיוון שהיה ממוקם בין נהרות.

"במחנה זה היו כלואים מאחורי גדרות התיל כשלושת אלפי עובדי כפייה. רובם נשלחו לכאן בשל פעילות "אנטי-מהפכנית" (כך קראו בברית המועצות לכל דבר שנדמה היה להם כי הוא נוגד את המשטר) וביניהם לאומנים אוקראינים וסתם פושעים מכל המינים והסוגים. "עובדי הכפייה היו מחולקים לפלוגות, ובראש כל פלוגה עמד ממונה. בראש כל המחנה עמד מנהל (נצ'לניק) שהפיל את חיתתו על כולם. לכל פלוגה היו צריפים שלה, ובהם דרגשים עשויים מעץ קשה, עליהם ניסו עובדי הכפייה להניח את גופם הדואב ולנוח קמעה על המזרנים הממולאים קש".

"איזו עבודה עבדתם שם"? – הוספתי לשאול – "אני בטוח כי לא הייתה זו עבודה קלה וכלל וכלל".

"אתה צודק ידידי" השיב, "אין זה סיפור "חגיגי" המתאים ליום טוב, אולם אני רואה שאתה סקרן לשמוע, ובכן אמשך בסיפורי בהפסקה השנייה שבין הקפה להקפה".

שוב הלכנו לרקוד וברגע שההקפה השנייה נסתיימה, נטלתי את ר' אשר והולכתיו אל פינה שקטה יחסית, שם התיישבנו והוא המשיך בסיפורו.

"שאלת אותי איזו מין עבודה עבדנו שם? כפי שסיפרתי לך, היה המחנה מוקף יערות ועבודתנו הייתה לכרות עצים, לנסרם ולעבדם, על-מנת שיוכלו להשתמש בהם למטרות שונות, ביניהן בניה. בין השאר בנינו גם צריפי עץ וכל דבר אחר, שנדרשנו לעשות.

"יום אחד – היה זה הושענא רבה – קיבל הממונה על הפלוגה שלנו פקודה להעביר 18 אנשים לפלוגה אחרת, יצא לי להיות אחד מהם, יהודי יחיד בין 17 גויים. מיד כשהגענו לצריפי הפלוגה האחרת, חיפשתי מקום נסתר, באיזו פינה, כדי שאוכל להתפלל בשקט, מבלי לעורר יותר מדי תשומת לב. אתה יכול להאמין לי, כי זה לא היה דבר פשוט כלל וכלל.

"בסופו של דבר בחרתי לי דרגש באחת הפינות, שקיוויתי שתענה על הצרכים המיוחדים שלי. תוך שאני מתפלל, שמעתי שאחד מאלה שבאו אתנו, מדווח לממונה החדש ואומר לו: "נשלחנו לכאן שמונה עשר איש, בינינו יהודי אחד. הנה הוא, שם (והצביע לעברי), הוא לא עובד ביום המנוחה שלו, בשבת". "ברצינות? שאל הממונה בלעג מושחז. "אצלי הוא יעבוד כמו ילד טוב, בשבת או בכל יום אחר". "שמע לעצתי ועזוב את היהודי במנוחה" – שמעתי את האיש מפציר בממונה – הוא בחור עקשן ואינו פוחד מאיש, רק מא-לוקים שלו. הוא לא פוחד אפילו מהמנהל של המחנה. תחסוך לעצמך המון אי-נעימויות אם לא תתחיל אתו"

"הממונה לא השיב לו מאומה, אולם הוא עבר לידי וקרא לי להיכנס אליו למשרד. "אמור לי, האם זה נכון, שאתה אינך עובד בשבת שלך"? – שאל. "אכן כן. אין אני עובד בשבת" השיבותי. "ומחר תעבוד" – הוסיף לשאול. "לא" – אמרתי. "מדוע? מחר הרי לא שבת?" "מחר אנו, היהודים, חוגגים חג דתי שלנו. אני לא עובד בשבתות ובחגים הדתיים שלנו" – הסברתי לו. "איזה חג יש לכם מחר"? – שאל. "מחר אנו חוגגים את הימים האחרונים של חג הסוכות" – אמרתי והסברתי לו מה זה סוכות. הוא אמר ששמע על החג הזה והוא יודע כי יש יהודים הבונים סוכות. היו לו פעם שכנים כאלה שבנו סוכה. הוא מסכים אפוא שאני לא אעבוד מחר, אולם הוא מבקש שאני אצא יחד עם כולם, כי לא אוכל להישאר בצריף לבדי, אחרת יהיה לא טוב, לא לי ולא לו. אצא אפוא יחד עם כולם, אך לא אעבוד. הסכמתי ברצון והודיתי לו על כך.

"למחרת היום יצאתי עם כל הקבוצה למקום שבו נעשתה העבודה. ראש הקבוצה חילק את האנשים לחוליות קטנות ונתן לכולם את ההוראות האחרונות ביחס לעבודת היום. אותי הוא השאיר לסוף ולאחר שמלמל משהו מעין "השתדל להיעלם או להיראות עסוק", הלך לדרכו.

"אתה יכול לתאר לעצמך כמה מאושר הייתי. חיפשתי לעצמי מקום שקט שבו אוכל להתפלל באין מפריע. היה זה צריך בלתי גמור ואני נכנסתי מבלי לאבד זמן, כדי להתחיל בהכנותי לתפילת החג. הייתי במצב רוח מרומם ולבי עלה על גדותיו, תוך שאני מודה, מהלל ומשבח לה' על עזרתו. התפללתי לאט ובכוונה מלאה וכאשר עמדתי כבר לסיים את התפילה, נכנס מישהו בריצה וצעק, כי הוא מחפש אותי כל הזמן ושאבוא עמו תיכף ומיד!

לא ידעתי מה קרה והלה צועק שהוא שמח שמצא אותי ושלמען השם נרוץ מהר יותר. רצנו כל עוד נפשנו בנו ואני שאלתיו תוך כדי ריצה מה קרה. הוא סיפר לי כי ראש הפלוגה קיבל הודעה שמנהל המחנה הראשי עומד לבוא כדי לערוך ביקורת במחנה ולראות את האסירים. "לצורך זה נערך מפקד וראש הפלוגה נזכר לפתע כי אתה 'חסר' לו. הוא נבהל מאד, ממש 'תפס קריזה' ושלח אנשים שיחפשו אחריו בכל מקום ויביאו אותך תיכף ומיד"...

"כאשר הגענו למחנה כל האסירים כבר עמדו בשורה, מוכנים למפקד. ראש הפלוגה היה חיזור ונרגש, אולם כאשר ראה אותי, נשם לרווחה. כעבור רגע הגיע המנהל הראשי. המפקד עבר בשלום והכל נמצא בסדר גמור. מיד אחרי שההוא הלך לו, בחר ראש הפלוגה בשני אנשים שתפקידם יהיה "לשים עין" עלי. הוא לא היה מוכן "להסתכן" ששוב אאבד לו והוא יצטרך לשאת בתוצאות. למרות הבטחותיי החגיגיות, עמד ראש הפלוגה על כך שהשניים ילכו אלי, בכל אשר אלך.

"למחרת היום – היה זה שמחת תורה – הלכו כולם לעבוד ואילו אני ושני "שומרי", הלכנו ליער הסמוך, ומצאנו לנו מקום נחמד בצל העצים. התיישבנו ואני הייתי שמח וטוב לב על שהצלחתי לא לחלל את החג ולא לעבוד בזמן שמחתנו, הלא הוא שמחת תורה. היה לי חשק לשיר איזה ניגון חסידי וכאילו שהם קראו את מחשבותיי, נגש אלי אחד משני שומרי ואמר: "הנה אנחנו יושבים כאן ואיננו עושים מאומה. תוכל לשיר לנו משהו, כדי לעזור לנו להעביר את הזמן" ? "בחפץ לב, חברים – השבתי להם – הנה מנגינה חגיגית, מותאמת במיוחד לחג ואתם תיהנו לשמוע אותה". באומרי זאת, עצמתי את עיני ונחתי את קולי בשיר. הדבר היחיד שהיה בראשי באותה שעה, כי הנה שמחת תורה היום ואני שר שירי חג ושירים חסידיים המתאימים לענייני דיומא. וכאשר סיימתי, מחאו השניים כף וקראו "בראבו! הידד"!

"כאשר חזרנו למחנה סיפרו השניים לכל השאר, כי אני יודע לשיר מנגינות משמחות, הנוגעות ללב. הללו ביקשוני לשיר גם באוזניהם ואני שרתי. ולפתע הרגשתי צורך עז גם לרקוד. ואכן יצאתי בריקוד נלהב – הרי שמחת תורה היום, לא כך?! וכל ה"קהל" שראה אותי רוקד, מחא כף לקצב הריקוד והמנגינה העליזה.

"תוך כדי שירה וריקוד נשכחה מלבי העובדה שאני אסיר במחנה סובייטי ודיני כדין עבד שאינו עומד ברשות עצמו. נשכח המחנה, נשכח סיביר – נשכח הכל. נותרה רק השמחה,

שמחת התורה וברוחי ונפשי הייתי אותה שעה בליובאוויטש והשתתפתי בהקפות העליזות
כמימים ימימה".

זהו הסיפור שהזקן – שאינו זקן כל כך – סיפר לי, בין הקפה להקפה, בבית המדרש אשר
בברוקלין.